

Juhannuspäivä 23.6.2012
- Tien raivaaja
Liturgia & saarna: Panu Partanen
Musiikki: Hannes Asikainen, Suvi Särkkä
Suntio: Aleksi Soininen

Juhannuspäivä -
Johannes Kastajan päivä

Luuk. 1:57-66

Elisabetin aika tuli, ja hän synnytti pojan. Kun naapurit ja sukulaiset kuuluivat suuresta laupeudesta, jonka Herra oli hänelle osoittanut, he iloitsivat yhdessä hänen kanssaan. Kahdeksantena päivänä kokoonnuttiin ympärileikkaamaan lasta. Muut tahtoivat antaa hänelle isän mukaan nimeksi Sakarias, mutta hänen äitinsä sanoi: "Ei, hänen nimekseen tulee Johannes." Toiset sanoivat: "Eihän sinun suvussasi ole ketään sen nimistä." He kysyivät viittomalla isältä, minkä nimen hän tahtoi antaa lapselle. Sakarias pyysi kirjoitustaulun ja kirjoitti siihen: "Hänen nimensä on Johannes." Kaikki hämmästyivät. Samalla hetkellä Sakarias sai puhekykynsä takaisin, ja hän puhkesi ylistämään Jumalaa.

Sillä seudulla joutuivat kaikki pelon valtaan, ja näistä tapahtumista puhuttiin laajalti koko Juudean vuoriseudulla. Ne, jotka niistä kuuluivat, painoivat kaiken mieleensä ja sanoivat: "Mikähän tästä lapsesta tulee?" Sillä Herran käsi oli hänen yllään.

Johannes, Juhani, Juha, Jukka, Janne, Juho ja Jani. Muun muassa näiden herrojen nimipäivää vietämme huomenna 24. päivänä kesäkuuta. Onneksi olkoon vaan etukäteen kaikille päivänsankareille!

Tänään on siis juhannuspäivä, Johannes Kastajan päivä. Hänen nimestään ovat tulleet myös nämä mainitsemani kalenterinimet. Johannes tarkoittaa suomeksi "Jumala on armollinen." Kuinka moni suomalainen mies kantaakaan etu- tai toisessa nimessään tätä lohdullista nimeä! Kuinka moni heistä tietää nimensä todellisen merkityksen? Entä kuinka moni heistä – ja meistä – nojaa elämässään Jumalan armoon?

Johannes Kastaja oli parannussaarnaaja. Hän huusi erämaassa kaikelle kansalle voimakkaalla äänellä: "Kääntykää, sillä taivasten valtakunta on tullut lähelle!" (Mt 3:2). Johannes oli melkoinen persoona – häntä ei voinut sivuuttaa. Hän oli vankkarakenteinen mies, jolla oli yllään kamelinkarvavaate ja nahkavyö. Kasvot olivat likaiset ja pitkät hiukset sekaisin. Hänen valtavan mustan parran alla oli suu, jonka ravintona olivat heinäsirokot ja villimehiläisten hunaja. Hänen katseensa oli pistävä, lähes hullun katse. Eräällä tavalla hän olikin hullu, Jumalan hullu. Tämän miehen luokse väki vaelsi Jerusalemissa, joka puolelta Juudeaa ja kaikkialta Jordanin ympäristöstä. He tulivat tunnustamaan hänelle syntinsä ja Johannes kastoi heidät Jordanissa. Hän kastoi heidät parannukseen. Hän vaati ihmisiltä vastuullista elämän asennetta: "Jolla on kaksi paitaa, antakoon toisen sille, jolla ei ole yhtään. Jolla on ruokaa tehköön samoin" (Lk 3:11).

Olisitko uskaltanut mennä tämän luonnonlapsen kastettavaksi? Olisitko leimannut hänet hourupääksi vai Jumalan mieheksi? Entä olisitko kyennyt vastaamaan hänen vaatimukseensa elämästä, jossa lähimmäinen tulee ensiksi?

Johannes Kastaja oli mies, joka ei kunnioittanut ketään – paitsi tietenkin Jeesusta. Hän ei myynyt sanojensa ihmisten suuhun sopivaksi. Hän ei kumarrellut kuvia. Tämän saivat kokea nahoissaan myös aikansa oppineet, fariseukset ja saddukeukset. Tullessaan Johanneksen kastettavaksi hän sanoi heille: "Te käärmeen sikiöt! Kuka teille on sanonut, että te voitte välttää tulevan vihan? Tehkää hedelmää, jossa kääntymyksenne näkyy!" (Mt 3:7-8).

Nämä ankarat sanat herättävät kysymyksiä. Oliko Johanneksen sukupolvi erityisen syntinen? Tarvitsiko se voimakasta herätystä enemmän kuin sitä seuranneet sukupolvet? Oliko juutalaisuus tullut tiukkana lakiuskontona tiensä päähän?

Kristillisen kirkon piirissä eli pitkään vääristynyt ajatus siitä, että Jeesuksen ajan juutalaisuus olisi ollut läpeensä mätä. Ajateltiin, että tuon ajan juutalaisuus oli omahurskauden ja lain kirjaimen uskonto. Uskonto, jossa ihminen ansaitsee oman pelastuksensa. Luultiin, että se miten ihminen onnistuisi noudattamaan lakia, määräisi hänen taivaspaikkansa. Onneksi nämä väärät kuvitelmat juutalaisuudesta ovat murtuneet. Kiitos kriittisen tutkimuksen ja juutalaisvainojen aiheuttaman keskustelun. Vihdoin on ymmärretty se tosiasia, että juutalaisuus on aina perustunut Jumalan armoon. Siksi Jumalan ja Israelin välillä liittoa kutsutaan armoliitoksi. Sanat liitto (berit) ja armo (häsed) esiintyvätkin rinnakkain useissa Vanhan testamentin tekstikohdissa. On kaikin puolin selvää, että Jumalan armo on Vanhan testamentin tärkeimpiä teemoja. Juutalaisuudessa ihminen pelastuu yksin Jumalan armosta, aivan kuten kristinuskosakin.

Johanneksen sanoman sisältö ei siis ensisijaisesti johtunut juutalaisen uskon surkeasta tilasta. Se ei johtunut hänen aikalaisistaan ja heidän pahoista teoistaan. Monet heistä olivat nimittäin äärimmäisen hurskaita ja etsivät alituisen Jumalan tahtoa. Maallistumisesta – ei ainakaan sen nykyisessä merkityksessä – ollut tietoaakaan! Uuden testamentin usein pilkkaamat fariseuksetkin olivat usein kunnan ihmisiä, jotka vilpittömästi uskoivat siihen, mitä opettivat. Monelle meistä olisi lähes mahdotonta saavuttaa heidän hurskautensa taso. Vaikka juutalaisuus oli ja on armouskonto, niin silti tarvittiin parannussaarnaa. Tarvittiin Johanneksen vakava sana itsetyytyväisille ihmisille: *”Älkää ruvetko ajattelemaan: ‘Olemmehan me Abrahamin lapsia.’ Minä sanon teille: Jumala pystyy herättämään Abrahamille lapsia vaikka näistä kivistä. Nyt on jo kirves pantu puun juurelle. Jokainen puu, joka ei tee hyvää hedelmää, kaadetaan ja heitetään tuleen”* (Lk 3:8-9).

Näiden huomioiden perusteella on päädyttävä siihen, että Johannes Kastajan sanoma on ajaton. Se koskee yhtä lailla vanhan kuin uuden liiton ihmisiä. Se koskee niin erämaassa tallustaneita juutalaisia kuin meitä nykykristittyjä täällä Toivakan kirkossa. Johanneksen kumea ääni kuuluu yhä korvissamme. Hän kehottaa meitä olemaan vaipumatta väärään itsetyytyväisyyteen ja uskonvarmuuteen. Meidän ei tulisi ajatella: ”Olemmehan kristittyjä, pelastukseen kutsuttuja, joten ei tässä mitään hätää ole, eihän meillä ole tarvetta parannukseen!” Tämä olisi suuri virhe. Kilvoituksen puute tappaa uskon. Jos lakkaamme etsimästä Jumalaa, hän katoaa arkielämästäämme. Jos emme tunnollisesti hoida leiviskäämme, onko meillä viimeisenä päivänä tekosyitä ylituomarillemme? Jos emme käänny joka päivä pois itsekkyydestämme ja pahuudestamme, pysyisikö Herran rakkaus meissä? Johannes sanoo meille: *”Kääntykää, sillä taivasten valtakunta on tullut lähelle!”* Hän kehottaa meitä muuttamaan mieltämme ja etsimään Jumalan tahtoa. Kääntymään Jumalan puoleen ja tulemaan hänen jalkojensa juureen – sitähän kääntymys tarkoittaa, palaamista armoliittoon. Johannes kehottaa meitä odottamaan kilvoitellen Jumalan valtakuntaa, koska se on jo lähellä. Näin toimien valmistamme Kristukselle tietä, raivaamme hänen rakkauden poluilleen uusia uria. Kiinnitämme katseemme Kristukseen kuten Johannes kehottaa: *”Katsokaa: Jumalan Karitsa, joka ottaa pois maailman synnin”* (Joh 1:29).

Päivän tekstissä Johanneksen äiti ja isä, Elisabet ja Sakarias, pitivät tiukasti kiinni siitä, että heidän poikansa nimeksi tulee Johannes. Tätä nimeä sukulaiset eivät voineet ymmärtää, koska se oli heille vieras. Vanhemmat pitivät nimestä kiinni, koska se oli Jumalan tahto. Tällä nimellä Jumala korosti armonsa suuruutta: 'Johannes' – Jumala on armollinen. Johannes Kastajan saarna oli siis tarkoitettu armoksi, vaikka se sisälsi lakia. Jumalan armoa ja rakkautta on se, että hän tahtoo ihmisille hyvää. Lain sana ja parannuksen tarve koituu ihmisen hyväksi. Herätys, kovakin elämän herätys, koituu useimmiten siunaukseksi. Jumala välittää, ja siksi hän asettaa meille rajoja. Hän toimii kuin hyvä vanhempi, joka rakastaa lastaan. Meidän tehtävä on ottaa Herran ojennus vastaan ja nähdä siinä hänen armollisuutensa. Herättyämme sokeudestamme huomaamme olevamme lähempänä Jumalaa. Kiitämme ja ylistämme Jumalaa kuin Sakarias: *”Ylistetty olkoon Herra, Israelin Jumala! Armossaan hän on katsonut kansansa puoleen ja valmistanut sille lunastuksen”* (Lk 1:68).

Tämän ylistyksen kanssa saamme elää. Saamme uskoa, että Jumalan siunaava käsi kulkee ikuisesti ylämme. Ja mitähän ihmeellistä meistä, Jumalan lapsista, vielä kerran tulee?